

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین



وزارت علوم، تحقیقات و فناوری  
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پژوهشکده زبان‌شناسی  
گروه زبان‌شناسی همگانی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته زبان‌شناسی همگانی

## طرحی برای استفاده از پیکره‌های زبانی در فرهنگ‌نگاری

استاد راهنما:

دکتر مصطفی عاصی

استاد مشاور:

دکتر یحیی مدرسی

پژوهشگر:

کیومرث جهانگردی

شهریورماه ۱۳۸۹

«خانواده است که به هر چیزی معنا می بخشد».

تقدیرم به خانواده‌ام که اندک داشته‌هایم را شگرف‌ترین معانی می‌بخشند.

## سپاس‌گزاری

نگارش این پایان‌نامه حاصل آموزه‌های اساتید بزرگی است که آشنایی و افتخار شاگردی آنها نقطه عطفی در زندگی نگارنده محسوب می‌شود و بی‌تردید اگر موضوع قابل و ارزنده‌ای در این پژوهش وجود داشته باشد، سهم پژوهشگر در مقابل دانش و تجربه آن بزرگان بسیار اندک است و چنانچه کاستی و اشتباهی در آن دیده شود، متوجه کسی نیست، جز این پژوهشگر که هنوز خود را در آغاز راه می‌داند. نگارنده خود را مرهون این اساتید می‌داند و بدین وسیله از تک‌تک آنان که در طول تحصیل از راهنمایی و تجارب ارزشمندشان برخوردار گشت، سپاس‌گزاری می‌نماید.

از استاد ارجمند جناب آقای دکتر سید مصطفی عاصی، استاد راهنما که در طول تحصیل و نیز نگارش این پژوهش از هیچ کوشش و کمکی دریغ نکردند و همیشه حامی و پشتیبان اینجانب بودند، قدردانی می‌کنم. سخاوت علمی، اخلاق نیکو و بزرگواری ایشان زبان‌زد همه دانشجویان است.

استاد گرامی جناب آقای دکتر یحیی مدرسی مسئولیت استاد مشاور این پایان‌نامه را بر عهده داشتند. نقش ایشان در این پایان‌نامه به‌حق بیش از استاد مشاور بود و با دقت، بردباری و تعهد کم‌نظیر خود، چه از نظر محتوایی و چه از نظر سایر نکات کلی و جزئی سهم مهمی در انجام این پژوهش داشتند. ایشان از اساتیدی هستند که نه تنها دانشجویان از آموزه‌ها و دانش ایشان بهره‌ فراوان می‌برند، بلکه فراگیری شیوه و روش کسب دانش و انجام کار پژوهشی است که مایه مباهات هر کسی است که افتخار شاگردی ایشان را پیدا می‌کند. صمیمانه از ایشان سپاس‌گزاری می‌کنم و برایشان موفقیت و سلامتی آرزو می‌کنم.

از استاد گرامی جناب آقای دکتر دبیرمقدم که با افتخار می‌توان گفت در مرزهای دانش زبان‌شناسی قرار دارند، تشکر و قدردانی می‌کنم. رد آموزه‌های ایشان در جای‌جای این پژوهش دیده می‌شود.

پژوهشگر بر خود لازم می‌داند از دیگر اساتید محترم خود خانم دکتر زرشناس، آقای دکتر صفارمقدم، خانم دکتر کلباسی، خانم دکتر نعمت‌زاده و آقای دکتر ابولقاسمی تشکر نماید.

استاد محترم خانم دکتر نعمت‌زاده با همکاری خانم دکتر آریتا افراشی زحمت مطالعه و داوری این پایان‌نامه را تقبل نمودند، که جا دارد مجدداً از ایشان و خانم دکتر افراشی تشکر نمایم.

یاد استاد گرانقدر مرحوم دکتر علی‌محمد حق‌شناس که نگارنده افتخار یافت درس معنی‌شناسی را در محضر ایشان بیاموزد، در نزد این نگارنده و سایر دانشجویان همیشه زنده است.

همچنین از همه هم‌کلاسی‌ها، دانشجویان و دوستان خود در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی تشکر نموده و برای همه آنها آرزوی موفقیت و به‌روزی می‌نمایم. به‌طور حتم همه آنها نیز سهم مهمی در آموخته‌هایم دارند.

در پایان از پدر و مادر و خانواده عزیزم که زحمات فراوانی برایم کشیده‌اند و مانند همیشه دشواری‌های ادامه تحصیل و انجام کارهای پژوهشی و مطالعاتی مرا تحمل کرده و در این راه به من کمک کرده‌اند، تقدیر و تشکر می‌کنم.

## چکیده

همه زبان‌ها در همه سطوح زبانی، به‌ویژه در سطح واژگان دستخوش دگرگونی‌اند. بازتاب این دگرگونی‌ها در فرهنگ‌ها برای کارآمد شدن هر چه بیشتر آنها ضروری است. ثبت و ضبط دقیق و سریع واژگان، صورت‌های زبانی و دگرگونی‌های آنها به‌صورت جامع و تقریباً کامل میسر نمی‌شود، مگر آنکه پایگاه عظیمی از داده‌های زبانی وجود داشته باشد که درگاه درون‌داد آن به روی منابع زبانی روز باز باشد تا فرهنگ‌نگاران بتوانند با تشکیل پیکره‌های زبانی مورد نیاز خود به‌راحتی ردّ تمام تغییرات و دگرگونی‌ها را گرفته و در فرهنگ‌های خود منعکس نمایند. بر همین اساس در پژوهش حاضر بر آن شدیم تا از یک سو با اثبات ضرورت طراحی و ایجاد پیکره‌های زبانی برای بهره‌گیری از آنها در تدوین فرهنگ، فرهنگ‌نگاران و دست‌اندرکاران فرهنگ‌نگاری را به طراحی و استفاده از پیکره‌های زبانی در این حرفه ترغیب نماییم و از سوی دیگر، الگو و شیوه‌ای برای طراحی و ایجاد پیکره‌های زبانی و آماده‌سازی و پردازش این پیکره‌ها برای تدوین فرهنگ‌هایی متناسب با هدف و نیازی که از قبل با توجه به یک نیازسنجی دقیق قصد تدوین آنها را داشته‌ایم، ارائه نماییم.

به‌همین منظور با ارائه مقدمه‌ای نسبتاً مفصل طرح کلی پژوهش معرفی گردید. پیشینه فرهنگ‌نگاری به‌طورمفصل و مبسوط برای زبان انگلیسی و فرهنگ‌نگاری در ایران مورد بررسی قرار گرفت. آنگاه، با توجه به اینکه موضوع اصلی این پژوهش فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد است، پیشینه فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد برای زبان انگلیسی و سپس همین پیشینه برای زبان فارسی ارائه شد تا با مقایسه این دو، دلایل پیشرفت یا عدم پیشرفت هر یک مشخص شود. آنگاه نظریه‌های زبان‌شناسی مربوط به مطالعه زبان و واژگان بررسی شدند و نظریه یا نظریه‌هایی که چارچوب نظری لازم برای پژوهش را فراهم می‌آورد، شناسایی و برگزیده شد. همچنین سه رویکرد متفاوت در تدوین فرهنگ نیز معرفی شد و رویکرد دوم که فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد است به‌طور کامل توضیح داده شد. سپس، چند نمونه از فرهنگ‌های انگلیسی و فارسی تازه‌انتشار یافته از نظر محتوایی تحلیل و با هم مقایسه شدند تا بر مبنای تفاوت‌ها و امتیازهای هر کدام و رویکردها و روش‌های به‌کار بسته شده در تدوین آنها، این رویکردها و روش‌ها مشخص شوند. تحلیل این فرهنگ‌ها و مقایسه روش‌های تدوین آنها مشخص کرد دو عنوان از فرهنگ‌های معتبر زبان انگلیسی که با استقبال فراوانی از سوی کاربران نیز مواجه شده‌اند، هر دو پیکره‌بنیاد هستند و در تدوین آنها از پیکره‌های زبانی بهره‌گیری فراوان شده است، به‌طوری که مثلاً فرهنگ انگلیسی امروز لانگمن با بسامدگیری از پیکره زبانی خود از پُربسامدترین واژه‌ها برای ارائه تعاریف واژه‌ها استفاده کرده است. بنابراین، در مرحله بعد الگوها و روش‌هایی برای طراحی و ایجاد یک پیکره زبانی متوازن و چگونگی آماده‌سازی آن به‌منظور قابل‌استفاده شدن در فرهنگ‌نگاری معرفی و ارائه شد. به‌طور خلاصه، در این مرحله از پژوهش چگونگی طراحی، استانداردسازی، رمزگذاری و نشانه‌گذاری یک پیکره زبانی به‌طور دقیق شرح داده شد. در پایان، یافته‌های پژوهش که اساساً یافته‌هایی نظریه‌بنیاد می‌باشند، فهرست و یک نتیجه کلی از پژوهش ارائه شده است.

گردآوری پیشینه‌ای اجمالی، یک‌جا، روایت‌گونه و درخور تأمل از فرهنگ‌نگاری به زبان انگلیسی و فرهنگ‌نگاری در ایران و نیز فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد از دست‌آوردهای قابل‌ذکر پژوهش حاضر است. معرفی اصطلاح‌شناسی فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد، نظریه‌های زبان‌شناسی مرتبط با این زمینه، رویکردهای عمده فرهنگ‌نگاری و ویژگی‌های برجسته و شاخص فرهنگ‌های معتبر و موفق انگلیسی از دیگر دستاوردهای آن است. همچنین ارائه الگو و شیوه‌ای برای طراحی، ایجاد و آماده‌سازی پیکره‌های زبانی مناسب فرهنگ‌نگاری دستاورد مهم دیگری است که به‌تفصیل به آن پرداخته شده است.

واژه‌های کلیدی: فرهنگ‌نگاری، پیکره‌های زبانی، زبان‌شناسی پیکره‌ای، فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد.

## فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	۱- فصل اول: مقدمه
۲	۱-۱- تعریف مسأله و بیان سؤال‌های اصلی پژوهش
۴	۲-۱- گستره پژوهش
۴	۳-۱- اهمیت و ضرورت انجام این پژوهش
۷	۴-۱- هدف‌های پژوهش
۷	۵-۱- فرضیه‌های پژوهش
۷	۶-۱- روش پژوهش
۸	۷-۱- مفاهیم بنیادی
۱۱	۲- فصل دوم: پیشینه فرهنگی نگاری
۱۲	۱-۲- مقدمه
۱۲	۲-۲- فرهنگ‌نگاری به زبان انگلیسی
۲۴	۳-۲- فرهنگ‌نگاری در ایران
۳۶	۴-۲- فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد
۳۶	۲-۴-۲- فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد به زبان انگلیسی
۴۲	۳-۴-۲- فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد در ایران
۴۵	۳- فصل سوم: چارچوب نظری
۴۶	۱-۳- مقدمه
۴۷	۲-۳- صورت‌گرایی در مقابل نقش‌گرایی
۴۹	۳-۳- سه رویکرد متفاوت در تدوین فرهنگ
۵۳	۴-۳- چارچوب نظری پژوهش
۵۷	۱-۴-۳- فرهنگ
۵۸	۲-۴-۲- فرهنگ‌نگاری
۶۰	۳-۴-۳- پیکره زبانی
۶۲	۴-۴-۳- زبان‌شناسی پیکره‌ای
۶۳	۵-۴-۳- فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد
۶۵	۴- فصل چهارم: تحلیل محتوای برخی از فرهنگ‌های انگلیسی و فارسی
۶۶	۱-۴- مقدمه
۶۷	۲-۴- تحلیل محتوای فرهنگ انگلیسی امروز لانگمن
۶۷	۱-۲-۴- گستره واژه‌های فهرست شده و واژه‌های رایج

۶۸	..... ۲-۲-۴ مثال‌ها
۶۹	..... ۳-۲-۴ تعاریف، معانی و واژگان تعریف
۶۹	..... ۴-۲-۴ علائم دستوری و یادداشتهای زبانی
۷۰	..... ۵-۲-۴ کاربرد
۷۰	..... ۶-۲-۴ تصاویر
۷۱	..... ۷-۲-۴ چارچوب و طراحی درایه
۷۳	..... ۸-۲-۴ دستور
۷۴	..... ۹-۲-۴ بهره‌گیری از پیکره
۷۴	..... ۱۰-۲-۴ متخصصان و افراد درگیر در تدوین فرهنگ لانگمن
۷۵	..... ۳-۴ تحلیل محتوای فرهنگ انگلیسی کوبیلد
۷۶	..... ۱-۳-۴ واژه‌های رایج
۷۵	..... ۲-۳-۴ مثال‌ها
۷۵	..... ۳-۳-۴ واژگان تعریف
۷۵	..... ۴-۳-۴ علائم دستوری و یادداشتهای زبانی
۷۶	..... ۵-۳-۴ کاربرد
۷۶	..... ۶-۳-۴ تصاویر
۷۶	..... ۷-۳-۴ چارچوب و طراحی درایه
۷۸	..... ۸-۳-۴ دستور
۷۹	..... ۹-۳-۴ بهره‌گیری از پیکره
۷۹	..... ۱۰-۳-۴ متخصصان و افراد درگیر در تدوین فرهنگ کوبیلد
۸۰	..... ۴-۴ تحلیل محتوای فرهنگ فارسی سخن
۸۰	..... ۱-۴-۴ گستره‌واژه‌های فهرست شده و واژه‌های رایج
۸۱	..... ۲-۴-۴ مثال‌ها
۸۱	..... ۳-۴-۴ واژگان تعریف
۸۲	..... ۴-۴-۴ علائم و نشانه‌های دستوری
۸۲	..... ۵-۴-۴ کاربرد
۸۲	..... ۶-۴-۴ تصاویر
۸۳	..... ۷-۴-۴ چارچوب و طراحی درایه
۸۴	..... ۸-۴-۴ دستور
۸۴	..... ۹-۴-۴ استفاده از پیکره زبانی
۸۴	..... ۱۰-۴-۴ متخصصان و افراد درگیر در تدوین فرهنگ سخن
۸۵	..... ۵-۴ بررسی و مرور اجمالی دو عنوان از دیگر فرهنگ‌های عمده و مهم انگلیسی
۸۵	..... ۱-۵-۴ فرهنگ آمریکایی هریتیج
۸۷	..... ۲-۵-۴ فرهنگ زبان آموز پیشرفته آکسفورد
۸۸	..... ۶-۴ نتیجه‌گیری

۹۱	..... فصل پنجم: الگو و روش طراحی و ایجاد پیکره‌های زبانی و چگونگی آماده‌سازی آنها
۹۲	..... ۱-۵- مقدمه
۹۴	..... ۲-۵- مراحل طراحی و ایجاد پیکره‌های زبانی
۹۵	..... ۱-۲-۵- طراحی پیکره
۹۶	..... ۲-۲-۵- حجم نمونه‌ها
۹۸	..... ۳-۲-۵- محتوای پیکره
۹۸	..... ۱-۳-۲-۵- متون مختلف و سبک‌های متفاوت آنها
۹۹	..... ۲-۳-۲-۵- پیکره به‌عنوان نماینده‌ای از کل زبان
۱۰۱	..... ۳-۳-۲-۵- پیکره متوازن و چگونگی ایجاد آن
۱۰۲	..... ۴-۳-۲-۵- انتخاب متون بر اساس معیارهای درون‌زبانی و برون‌زبانی
۱۰۵	..... ۵-۳-۲-۵- داده‌های گفتاری
۱۰۶	..... ۶-۳-۲-۵- چگونگی برخورد با خرده‌زبان‌ها
۱۰۷	..... ۴-۲-۵- فهرست انواع متون تشکیل دهنده یک پیکره
۱۰۸	..... ۵-۲-۵- حق چاپ و تکثیر
۱۰۸	..... ۶-۲-۵- نتیجه‌گیری درباره طراحی پیکره
۱۱۱	..... ۳-۵- پردازش و نشانه‌گذاری داده‌ها
۱۱۱	..... ۱-۳-۵- پالایش، استانداردسازی و رمزگذاری متن
۱۱۲	..... ۱-۱-۳-۵- پالایش، استانداردسازی و رمزگذاری داده‌های نوشتاری
۱۱۳	..... ۲-۱-۳-۵- پالایش، استانداردسازی و رمزگذاری داده‌های گفتاری
۱۱۴	..... ۳-۱-۳-۵- رمزگذاری داده‌ها
۱۱۶	..... ۲-۳-۵- نشانه‌گذاری زبانی
۱۱۸	..... ۴-۵- چگونگی استفاده از پیکره زبانی در تدوین فرهنگ پیکره‌بنیاد
۱۲۱	..... فصل ششم: خلاصه و نتیجه‌گیری
۱۲۲	..... ۱-۶- مقدمه
۱۲۳	..... ۲-۶- یافته‌های پژوهش
۱۲۷	..... ۳-۶- نتیجه‌گیری
۱۳۰	..... ۴-۶- زمینه‌های کاربردی متصور برای یافته‌های این پژوهش
۱۲۹	..... ۵-۶- پیشنهادها
۱۳۱	..... کتاب‌نامه
۱۴۰	..... واژه‌نامه



# فصل اوّل:

## مقدمه

## ۱-۱- تعریف مسأله و بیان سؤال‌های اصلی پژوهش

رشد و توسعه برق‌آسای دانش در حوزه‌های مختلف علمی، افزایش ارتباطات و روابط مردم زبان‌ها، گویش‌ها و لهجه‌های مختلف و تغییر و تحولات اجتماعی جوامع موجب شده است که همه زبان‌ها در سطوح مختلف زبانی (آوایی، واژگانی و نحوی) دستخوش دگرگونی گردند. در سطح واژگان، این دگرگونی‌ها می‌توانند به شکل افزایش، کاهش و تغییر معنای واژه‌ها و نیز تغییر تلفظ، املاء و نگارش آنها بروز یابند. از سوی دیگر، بسیاری از فرهنگ‌های لغت به منظور برقراری ارتباط بین افراد غیرهم‌زبان نوشته می‌شود. فرهنگ‌های چندزبانه‌ای که تا کنون نوشته شده‌اند، هر چند هم که ناکارآمد بوده باشند، موجب تسهیل و افزایش ارتباطات شده‌اند و این ارتباطات بیشتر، خود باعث بروز دگرگونی‌های واژگانی بیشتری در زبان‌ها شده است. همچنین افزایش سفرها و مهاجرت‌ها و نیز مسأله برخورد‌های زبانی ناشی از آن از دیگر عوامل تغییر زبان است. مدرسی در این‌باره می‌گوید: «روند مهاجرت زمینه مناسبی برای برخورد‌های زبانی فراهم می‌آورد که یکی از نتایج معمول آن قرض‌گیری یا ردّ و بدل شدن عناصر زبانی و به‌ویژه واژگانی میان زبان‌هایی است که در شهر میزبان با یکدیگر تماس و برخورد پیدا می‌کنند» (مدرسی، ۱۳۸۷: ۸۰).

انعکاس این دگرگونی‌های زبانی در فرهنگ‌ها، برای کارآمد شدن هر چه بیشتر آنها از اهمیت زیادی برخوردار است. خوشبختانه مؤسسات و شرکت‌هایی که در کشور به کار فرهنگ‌نگاری مشغول هستند به اهمیت این موضوع پی‌برده‌اند. از همین روست که در سخن ناشر فرهنگ هزاره آمده است: «اندیشه تدوین فرهنگ‌های تازه، که بتواند منعکس‌کننده تغییرات و صورت‌های تازه زبانی باشد و نیاز مخاطبان را با دقت بیشتری پاسخ دهد، از بدو تأسیس مؤسسه مطرح بود. تجربه فرهنگ معاصر در برخورد با متقاضیان فرهنگ این بود که سرعت و میزان تغییرات زبانی آنچنان است که تألیف فرهنگ‌های تازه و یا بازسازی و ویرایش فرهنگ‌های موجود یک ضرورت انکارناپذیر است» (حق‌شناس و همکاران، ۱۳۸۶: ۷).

با وجود اینکه برخی از ناشران خوب داخلی به درستی به ضرورت روزآیند شدن دائمی فرهنگ‌ها پی‌برده‌اند، متأسفانه روش‌ها و ابزارهای مورد استفاده آنان، برای انعکاس دقیق و جامع دگرگونی‌های زبان، صحیح و مبتنی بر روش‌های نوین فرهنگ‌نگاری نیست. هارتمن می‌گوید: «تعدد کتاب‌های مرجع را می‌توان به نیاز اساسی انسان به اطلاعات زبانی و حقیقتی نسبت داد. این میل به تولید، مبادله و پردازش اطلاعات با پیشرفت‌های دائمی در حوزه‌هایی نظیر سیاست، دین، آموزش و پرورش و علم بیشتر و داغ‌تر می‌شود و در

گستره وسیعی از مصنوعات، نظیر داستان‌های روایی، فایل‌ها، کتاب‌های درسی و فرهنگ‌های لغت بروز می‌یابد» (هارتمن، ۱۹۹۶: ۲۳۴).

ثبت و ضبط دگرگونی‌ها و صورت‌های زبانی تازه ممکن نیست، مگر آنکه پایگاهی عظیم از داده‌های زبانی وجود داشته باشد که درگاه درون داد آن به روی منابع زبانی به‌روز باز باشد تا فرهنگ‌نگاران با روزآیند کردن دائمی این پایگاه داده‌های زبانی و تشکیل پیکره‌های زبانی مورد نیاز خود به راحتی بتوانند ردّ تغییرات و دگرگونی‌های زبانی را گرفته و در فرهنگ‌ها منعکس کنند. چنانکه هارتمن (۱۹۷۸: ۷) می‌گوید: «گزینش واژه‌ها برای ثبت در فرهنگ از طریق ارزشیابی‌هایی پیچیده از نیازهای کاربران آن و بسامد ارجاعی این واژه‌ها تعیین می‌شود، نه از منظر ادبی و تاریخی». محاسبه این بسامد ارجاعی میسر نخواهد شد، مگر با ایجاد و بهره‌گیری از پیکره‌های زبانی متناسب با آن نوع فرهنگی که فرهنگ‌نگار قصد تهیه و تدوین آن را دارد و نیز با به‌کارگیری برنامه‌ها و نرم‌افزارهای رایانه‌ای مناسب.

هر چند که در فرهنگ‌های دوزبانه مشکل گزینش واژه‌هایی که باید در فرهنگ فهرست شوند در رابطه با واژه‌های زبان بیگانه به دلیل استفاده فرهنگ‌نگاران از فرهنگ‌های پیکره‌بنیاد زبان‌های دیگر، مخصوصاً زبان‌های انگلیسی، فرانسه، آلمانی و غیره، به عنوان منبع، تا حدی مرتفع شده است، به هنگام یافتن معادل‌های فارسی واژگان و اصطلاحات این فهرست‌ها باز هم مشکلات فراوانی برای فرهنگ‌نگاران به‌وجود خواهد آمد. این مشکل در فرهنگ‌های تک‌زبانه و عمومی فارسی دو چندان می‌شود. در واقع با توجه به حجم بسیار عظیم داده‌های زبان فارسی معاصر، مسلماً تدوین فرهنگی نو که بازتاباننده تمامی صورت‌ها و اطلاعات زبانی تازه باشد، بدون استفاده از پیکره‌های زبانی، حتی توسط زبان‌شناسان، ادیبان و فرهنگ‌نگاران برجسته کشور نیز منجر به تولید و نشر فرهنگی دارای نواقص و کاستی‌های بسیار خواهد شد و این کاستی‌ها مرتفع نخواهد شد مگر با طراحی، ایجاد و بهره‌گیری از پیکره‌های زبانی مناسب. این پیکره‌های زبانی بسته به نوع فرهنگی که با توجه به یک نیازسنجی دقیق (نگاه کنید به موهبت، ۱۳۸۶) ضرورت تدوین آن بر ما روشن شده است، متفاوت خواهند بود و روش‌های طراحی و ایجاد آنها نیز متفاوت خواهد بود. ایجاد هر یک از انواع این پیکره‌ها به تولید و تدوین نوع خاصی از فرهنگ‌ها منجر می‌شود.

آتکینز و راندل می‌گویند: «در تدوین یک فرهنگ معتبر مشاهدهٔ زبان مورد استفاده اولین مرحلهٔ غیرقابل اجتناب است» (۲۰۰۸: ۴۷). به نظر می‌رسد این مهم (مشاهدهٔ زبان مورد استفاده) به‌طور کامل و دقیق میسر نمی‌شود، مگر با بهره‌گیری از پیکره‌های زبانی. آنها در تأکید بر تأثیر بهره‌گیری از پیکره‌های زبانی در فرهنگ‌نگاری می‌گویند: «باید دانست که ظهور پیکره‌های زبانی شیوهٔ فرهنگ‌نگاری را متحول کرد» (همان منبع، ص ۵۳). با توجه به آنچه در بالا مطرح شد، در این پژوهش سعی شده است پاسخ مناسبی برای پرسش‌های زیر ارائه شود:

۱. آیا فرهنگ‌هایی که از پیکره‌های زبانی استفاده کرده‌اند نسبت به فرهنگ‌هایی که از پیکره‌های زبانی بهره نبرده‌اند کارآمدتر هستند؟ امتیازها و برتری‌های فرهنگ‌های پیکره‌بنیاد در چیست؟
۲. آیا ارائهٔ الگوها و شیوه‌هایی برای طراحی و ایجاد پیکره‌های زبانی مناسب برای فرهنگ‌نگاری و به‌ویژه تدوین فرهنگی برای زبان فارسی امکان‌پذیر است؟

### ۱-۲- گسترهٔ پژوهش (زمانی - مکانی - موضوعی):

پژوهش حاضر از نظر مکانی به اقدامات و پژوهش‌های انجام گرفته در خصوص فرهنگ‌نگاری و فرهنگ‌های منتشره در ایران و کشورهای انگلیسی زبان انگلستان و آمریکا محدود می‌شود. از نظر زمانی نیز به فارسی معاصر و فرهنگ‌هایی که به تازگی منتشر شده‌اند، محدود می‌باشد. موضوع پژوهش که تأثیر استفاده از پیکره‌های زبانی در فرهنگ‌نگاری است، به‌طور عام به حوزهٔ زبان‌شناسی و به‌طور خاص به حوزهٔ فرهنگ‌نگاری، زبان‌شناسی پیکره‌ای و زبان‌شناسی رایانشی<sup>۲</sup> محدود می‌شود.

### ۱-۳- اهمیت و ضرورت انجام پژوهش:

با وجود قدمت چند هزار سالهٔ فرهنگ‌نگاری در ایران و با وجود تلاش‌های کم‌نظیر، اما پراکنده‌ای که برخی از دانشمندان دوست‌دار زبان فارسی و فرهنگ ایرانی به‌طور انفرادی انجام داده‌اند (اسدی طوسی، فیروزآبادی،

<sup>۱</sup> corpus-based dictionaries

<sup>۲</sup> computational linguistics

مرحوم دهخدا، دکتر معین و دیگران)، متأسفانه کار فرهنگ‌نگاری در این مرز و بوم در مسیر اصلی خود، آن چنان که در جوامع پیشرفته پیش می‌رود، قرار نگرفته است.

در سال‌های اخیر با استفاده از فناوری نوین پیشرفته‌هایی در تدوین و چاپ فرهنگ‌های منتشره توسط ناشران داخل کشور صورت گرفته است که تجلی واقعی آن در قطع، کتابت، چاپ، ظاهر، نوع و اندازه قلم‌های به کار گرفته شده توسط این فرهنگ‌ها و نیز در ارائه تعاریف، معادل‌ها و مثال‌های بهتر مشهود است، اما هنوز در بکارگیری شیوه‌های نوین فرهنگ‌نگاری عملاً تلاش چندانی صورت نگرفته است، مگر محدود زحمات برخی از متخصصان آشنا با این حرفه<sup>۳</sup> که اینک به یک رشته علمی دانشگاهی تبدیل شده است. متأسفانه این تلاش‌های پراکنده هم جدی گرفته نشده است. به عنوان شاهی بر این ادعا، تنها به بیان نقل قولی از داود موسایی، در سخن ناشر فرهنگ دوزبانۀ انگلیسی - فارسی معاصر ویراست دوم، نوشته دکتر محمدرضا باطنی، بسنده می‌شود: «جامعۀ ما در زمینۀ فرهنگ‌نویسی با کمبودهای فراوان روبروست و تجربۀ ما در قلمرو فرهنگ‌نویسی جدید نسبت به تجربۀ چندصد سالۀ غربی‌ها بسیار ناچیز است. هنوز فرهنگ‌نویسی در کشور ما به صورت یک رشته تخصصی دانشگاهی درنیامده است و به گفته اغلب استادان هنوز یک فرهنگ فارسی جدید و کارآمد نداریم. هر چند می‌توان فهرست این کمبودها را همچنان گسترش داد، اما همه این‌ها سرانجام به یک سوال ختم می‌شود: چه باید کرد؟» (موسایی، ۱۳۷۶: هشت).

کاتامبا و استونهم<sup>۴</sup> بحثی را درباره فهرست واژگان بالقوۀ یک زبان و زایایی ساخت‌واژه مطرح می‌کنند که ماحصل آن این فراز آنهاست که: «هیچ محدودیتی برای تعداد واژه‌های بالقوۀ یک زبان وجود ندارد. بنابراین، واژگانی که صرفاً سعی بر آن داشته باشد که واژه‌های یک زبان را در پیکره‌ای فهرست کند، به‌نحو اسفباری ناکافی و نامناسب خواهد بود» (کاتامبا و استونهم، ۲۰۰۶: ۶۸).

۱. نگاه کنید به عاصی و عبدعلی، ۱۳۷۵

به‌هرحال، جان سینکلر در مقدمهٔ *واژه‌یابی در فرهنگ*<sup>۵</sup> (۱۹۸۷) که گزارشی است از طرح کوبیلد<sup>۵</sup> می‌نویسد: «جدیدترین جنبهٔ این طرح، جدای از فناوری نوین، توانایی دستیابی به ملاحظهٔ زبانی است که هم گسترده است و هم جامع. این ملاحظه دربرگیرندهٔ هزاران مشاهدهٔ انجام گرفته از عمومی‌ترین الگوهای موجود در این زبان است». او ادامه می‌دهد: «این فرهنگ جدید کوبیلد مبتنی بر یک بررسی جامع و کامل از شیوه‌های واقعی کاربرد واژه است». این بررسی میسر نمی‌شد، مگر در سایهٔ ایجاد یک پیکرهٔ زبانی عظیم که آن را کوبیلد نامیدند.

بنابراین، اگرچه افرادی مانند کاتامبا این بحث را مطرح می‌کنند که به دلیل زیایی ساخت‌واژی زبان سعی بر ارائهٔ فهرست کاملی از واژه‌های زبان در یک پیکرهٔ زبانی آب در هاون کوبیدن است و نتیجه‌ای ناکافی دربر خواهد داشت، اما بنا به گفتهٔ سینکلر با طراحی و ایجاد دقیق یک پیکره می‌توان به مشاهدهٔ عمومی‌ترین الگوهای موجود در یک زبان، هر چند هم که گسترده و جامع باشد، دست یافت. به نظر این نگارنده با استفاده از پیکره‌های زبانی‌ای که درگاه درون‌داد آن به روی منابع زبانی به‌روز باز باشد، این ناکافی بودن فهرست واژه‌های زبان به سمت صفر میل خواهد کرد.

اهمیت استفاده از پیکره‌های زبانی در تحلیل‌های زبان‌شناسی آنقدر روشن و بارز است که تا کنون پیکره‌های مختلفی با اهداف و انواع گوناگون (بر حسب اهدافی که پیکره به آن منظور ساخته می‌شود) به وجود آمده است. به‌طور نمونه، برخی از پیکره‌های عمده‌ای که برای زبان انگلیسی ایجاد شده‌اند، عبارتند از:

1. Lancaster Spoken English Corpus: 52,000 words
2. London-Lund Corpus: Half a million words
3. Brown University Corpus of American English: One million words of text
4. Lancaster-Oslo/Bergen (LOB) Corpus: One million
5. Birmingham Collection of English Text: 20 million words
6. British National corpus: 100 million words
7. Bank of English: 200 million words
8. Longman Corpus Network: 330 million words

---

<sup>۵</sup>Looking Up

بنابراین، هر چند در سال‌های اخیر پژوهش‌های خوبی دربارهٔ فرهنگ‌نگاری به شیوهٔ علمی و نوین انجام گرفته است، به نظر می‌رسد لازم باشد بیش از پیش، از ابعاد گوناگون و به‌ویژه از لحاظ استفاده از پیکره‌های زبانی در تدوین انواع فرهنگ به این موضوع توجه شود.

#### ۱-۴- اهداف‌های پژوهش:

اهداف اصلی این پژوهش عبارتند از:

۱. اثبات و مشخص کردن ضرورت تشکیل پیکره‌های زبانی برای بهره‌گیری از آنها در تدوین فرهنگ‌های زبان فارسی،
۲. ارائهٔ روش‌هایی برای طراحی و ایجاد پیکره‌های زبانی، آماده‌سازی، پردازش و بهره‌جویی از این پیکره‌ها که داده‌های لازم را برای تدوین فرهنگ مورد نظر فراهم می‌آورند،
۳. ارائه و معرفی راهکارهایی برای هماهنگی و همکاری متقابل میان زبان‌شناسان، فرهنگ‌نگاران و سایر متخصصان رشته‌های مرتبط به منظور تدوین فرهنگ‌هایی کارآمد برای زبان فارسی.

#### ۱-۵- فرضیه‌های پژوهش:

۱. فرهنگ‌های پیکره‌بنیاد نسبت به فرهنگ‌هایی که از پیکره‌های زبانی بهره نبرده‌اند، برتری دارند.
۲. ارائهٔ الگو و شیوه‌ای برای طراحی و ایجاد پیکره‌هایی زبانی که مناسب تدوین فرهنگ‌هایی پیکره‌بنیاد برای زبان فارسی باشند، امکان‌پذیر است.

#### ۱-۶- روش انجام پژوهش:

با توجه به این که پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های کیفی است، در اجرای آن از روش‌های تحلیل محتوا، مطالعات کتابخانه‌ای، بررسی‌های تطبیقی و مستندسازی استفاده شد. به این ترتیب که ابتدا نظریه‌های زبان‌شناسی مربوط به مطالعهٔ زبان و واژگان بررسی شدند و نظریه یا نظریه‌هایی که چارچوب نظری لازم در این خصوص را فراهم می‌آورد، شناسایی و برگزیده شد. سپس چند نمونه از فرهنگ‌های انگلیسی و فارسی تازه‌انتشار یافته از نظر محتوایی تحلیل و با هم مقایسه شدند. آنگاه بر مبنای تفاوت‌ها و امتیازهای هر یک و

روش‌های به‌کار بسته شده در تدوین آنها، این روش‌ها مشخص شدند و با استفاده از آنها شیوه و الگویی برای تدوین فرهنگ ارائه گردید.

به این ترتیب که ابتدا سعی شده است با تحلیل محتوای چند فرهنگ عمومی انگلیسی و فارسی، این فرهنگ‌ها از نظر ویژگی‌هایی نظیر میزان پوشش دادن واژه‌های زبان مورد نظر، ارائه تعاریف دقیق و رایج، میزان حشو و اعتبار، میزان و صحت اطلاعات ارائه شده درباره هر واژه، چگونگی ثبت و ارائه تلفظ معیار و دقیق هر واژه، گستره و چگونگی ارائه اطلاعاتی درباره انگلیسی و فارسی 'واقعی' یا 'معتبر'<sup>۴</sup> از نظر کاربردشناختی یا کاربرد گفتمانی و جز آن با هم مقایسه شوند. معیارهایی که در بالا توضیح داده شد و برای مقایسه این فرهنگ‌ها انتخاب شد از مطالعات انجام شده توسط برخی از پژوهشگران حوزه فرهنگ‌نگاری که در زمینه مرور و نقد فرهنگ‌ها کار کرده‌اند، اقتباس شده است؛ در نهایت سعی شده است با توجه به روش‌ها و رویکردهای نوین فرهنگ‌نگاری که در آن استفاده از پیکره‌های زبانی مبنای کار است (نگاه‌کنید به بخش ۳-۳)، الگوها و روش‌های طراحی و ایجاد پیکره‌های زبانی مناسب برای فرهنگ‌نگاری معرفی و ارائه گردد.

#### ۷-۱- مفاهیم بنیادی

در این بخش تعریفی کلی و اجمالی از یک منبع معتبر و یا یکی از صاحب‌نظران حوزه زبان‌شناسی و فرهنگ‌نگاری برای مفاهیم بنیادی فرهنگ، فرهنگ‌نگاری، پیکره زبانی، زبان‌شناسی پیکره‌ای و فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد که از مفاهیم اصلی مطرح شده در این پژوهش هستند، به ترتیب ارائه می‌شود. لازم به توضیح است که هر یک از این مفاهیم در بخش ۳ - ۴ به تفصیل مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

سامرز (۲۰۰۷: ۴۴۰) دو تعریف زیر را در ذیل درایه فرهنگ فهرست می‌کند: (۱) کتابی که فهرستی از واژه‌ها را به ترتیب الفبایی ارائه کرده و معانی آنها را یا به همان زبان و یا به زبانی دیگر توضیح می‌دهد. (۲) کتابی که واژه‌ها و اصطلاحات به کار رفته در یک موضوع خاص را توضیح می‌دهد.

<sup>۴</sup> real

<sup>۵</sup> authentic



هارتمن با ارائهٔ تعرف کاوی<sup>۱</sup> از فرهنگ‌نگاری<sup>۲</sup> می‌گوید: «فرهنگ‌نگاری که می‌توان آن را نظریه و عمل فرهنگ‌نویسی تعریف کرد» (کاوی، ۱۹۹۰: ۶۷۶) به تدوین کاربرد، به‌خصوص کاربرد واژگان<sup>۳</sup> در کتاب‌های مرجع و به‌ویژه در قالب فرهنگ‌هایی که به‌صورت الفبایی مرتب شده‌اند، می‌پردازد. باین‌وجود، فرهنگ‌نگاری کاری فراتر از این است» (هارتمن، ۱۹۹۸: ۲۳۱).

جون میلز<sup>۴</sup> می‌گوید: «پیکره زبانی<sup>۵</sup> مجموعه‌ای از داده‌های زبانی است که ممکن است شامل متون نوشتاری و یا آوانویسی گفتار ضبط شده باشد. پیکره‌ها اغلب به‌شکل قابل‌خوانش برای ماشین تهیه می‌شوند. یک پیکره ممکن است نمونه‌ای تصادفی از زبان تحت بررسی باشد و یا اینکه نمایندهٔ نوع و ژانر خاصی از زبان باشد» (میلز، ۱۹۹۸: ۲۴۵).

هارتمن و جیمز (۲۰۰۲: ۳۱) زبان‌شناسی پیکره‌ای<sup>۶</sup> را «شاخه‌ای از زبان‌شناسی که به کار بستن فنون پیکره‌رایانشی<sup>۷</sup> در حل مسایل مربوط به توصیف زبان در سطح کلان می‌پردازد، می‌دانند».

هارتمن و جیمز اصطلاح 'فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد'<sup>۸</sup> را برای رویکردی در تدوین فرهنگ به‌کار می‌برند که در آن اساس کار بر ابزارها و فنون زبان‌شناسی پیکره‌ای استوار است (هارتمن و جیمز، ۲۰۰۲: ۳۱).

چارلز اف. میر<sup>۱</sup> (۲۰۰۴: ۱۵) در خصوص استفاده از پیکره‌های زبانی در فرهنگ‌نگاری که به‌طور خلاصه می‌توان آن را فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد نامید، می‌نویسد: «برای درک اینکه چرا در تهیه و تدوین فرهنگ‌ها

---

۱ A. Cowie

۲ lexicography

۳ vocabulary

۴ J. Mills

۵ linguistic corpus

۶ corpus linguistics

۷ computational corpus techniques

۸ corpus-oriented lexicography = corpus-based lexicography

به‌طور فزاینده‌ای از پیکره‌ها استفاده می‌شود، سودمند خواهد بود بدانیم پیکره‌ها و نرم‌افزاری که برای تحلیل این پیکره‌ها طراحی می‌شود، نه‌تنها می‌تواند فرایند تدوین فرهنگ را ماشینی نماید، بلکه اطلاعاتی را نیز که در فرهنگ گنجانده می‌شود، بهبود می‌بخشد.»

## فصل دوم:

### پیشینه

یکی از علل اصلی رونق فرهنگ‌نویسی در ایران و اروپا ترویج ادیان مختلف و کوشش افراد برای شناخت بیشتر و شناساندن بهتر آنهاست. کوشش برای ترویج و شناساندن مسیحیت در اروپا و زرتشت در ایران پیش از اسلام و سپس ظهور دین مبین اسلام موجب شکوفایی فرهنگ‌نگاری گردید.

از آنجا که منابع متعددی به رشتهٔ تحریر درآمده است که در آنها دربارهٔ پیشینهٔ فرهنگ‌نگاری به تفصیل توضیح داده شده و حتی در متون فارسی و همچنین پایان‌نامه‌هایی که در زمینهٔ فرهنگ‌نگاری دفاع شده است، به اندازهٔ کافی به آن پرداخته شده است،<sup>۱</sup> در این جا با ذکر نام فرهنگ‌های عمده‌ای که به انگلیسی و فارسی تدوین شده است و نیز اشاره به نام صاحبان آنها سعی می‌شود زحمات و تلاش‌های کم‌نظیری که به منظور ثبت و ضبط واژگان انجام گرفته است، به‌طور مجمل و بسیار خلاصه بیان شود. بنابراین ابتدا پیشینه‌ای کلی و روایت‌گونه از فرهنگ‌نگاری به زبان انگلیسی ارائه می‌شود و سپس با توجه به اینکه این پژوهش از نوع تطبیقی و مقایسه‌ای است، پیشینه‌ای کلی از فرهنگ‌نگاری در ایران ارائه می‌شود تا ضمن ارائهٔ پیشینهٔ فرهنگ‌نگاری، امکان مقایسه و نتیجه‌گیری از روند فرهنگ‌نگاری برای این دو زبان فراهم آید و دلایل پیشرفت یا عدم پیشرفت هر یک از این روندها مشخص شود.

به‌هرحال، آنچه لازم است با توجه به هدف اصلی پژوهش که استفاده از پیکره‌های زبانی در فرهنگ‌نگاری است در پیشینهٔ این پژوهش به تفصیل مورد بررسی قرار گیرد، فرهنگ‌نگاری پیکره‌بنیاد است که در بخش ۲-۴ با توجه به منابع موجود به‌طور جداگانه برای زبان انگلیسی و فارسی بیان می‌شود.

## ۲-۲- فرهنگ‌نگاری به زبان انگلیسی:

هاوارد جکسون<sup>۲</sup> در کتاب معروف خود *مقدمه‌ای بر فرهنگ‌نگاری* (۲۰۰۲: ۳۱)، آغاز فرهنگ‌نگاری به زبان انگلیسی را تا دورهٔ انگلیسی باستان - از زمانی که لایهٔ زیرین انگلیسی یعنی انگلوساکسون در قرن پنجم بعد از میلاد شکل گرفت تا قرن یازدهم - و به‌ویژه زمان معرفی شکل رومی مسیحیت و توسعهٔ صومعه‌ها از سال ۵۹۷ میلادی به عقب می‌برد. او می‌گوید: صومعه‌ها، مؤسساتی برای آموزش روحانیت به زبان کلیسا و نیز آموزه‌ها و

۱. نگاه کنید به تاریخ‌نویسی، ۱۳۷۹؛ موهبت، ۱۳۸۶؛ وثوقی، ۱۳۸۳ و هاشمی‌میناباد، ۱۳۸۶

مسائل مربوط به ایمان بودند. بسیاری از صومعه‌ها کتابخانه‌های بزرگی از متون و دست‌نوشته‌های مذهبی و غیره به زبان لاتین ایجاد کردند. هنگامی که راهب‌های انگلیسی این دست‌نوشته‌های لاتین را مطالعه می‌کردند، گاهی ترجمه انگلیسی آنها را بالا یا پایین یک واژه لاتین یادداشت می‌کردند. این ترجمه‌های یک‌کلمه‌ای که بین سطرهای یک دست‌نوشته یادداشت شده است، ترجمه میان‌سطری<sup>۳</sup> نامیده می‌شوند که آغاز فرهنگ‌نگاری (دوزبانه) محسوب می‌شود (جکسون به نقل از هولن<sup>۴</sup>).

جکسون می‌گوید: «برای کمک به آموزش و یادگیری لاتین، این ترجمه‌ها به صورت یک دست‌نوشته مجزا به مثابه یک واژه‌نامه<sup>۵</sup> گردآوری شد، که شاید بتوان آن را فرهنگ لغت نخستین<sup>۶</sup> به‌شمار آورد» (جکسون، ۲۰۰۲: ۳۱).

بنابر آنچه جکسون می‌گوید، یکی از معروف‌ترین واژه‌نامه‌ها را آلفریک<sup>۷</sup> در دهه اول قرن یازدهم تدوین کرد. واژه‌نامه او که به *واژگان لندن*<sup>۸</sup> معروف است، ضمیمه تعدادی از نسخ کتاب دستور لاتین اوست. با ترجمه آثار لاتین به انگلیسی، برخی از مترجمان به‌عنوان نمونه فیلمون هلند<sup>۹</sup> واژه‌نامه‌ای را که حاوی واژه‌های قرضی لاتین بود به انضمام ترجمه خود ارائه می‌کردند.

رسانس نه تنها باعث رقابت بین زبان‌های کلاسیک یونانی و لاتین شد، بلکه علاقه روزافزون به زبان‌های محلی اروپا را نیز دربرداشت. این علاقه که با افزایش سفرها بیشتر نیز شد، منجر به تدوین چند فرهنگ دوزبانه انگلیسی و فرانسوی شد که عبارتند از: *فرهنگ جان پالزلیو* (۱۵۳۰)، *فرهنگ زبان‌های فرانسه و انگلیسی راندل کاتگریو* (۱۶۱۱)، *دنیای واژه‌های جان فلوریو برای ایتالیایی و انگلیسی* (۱۵۹۸) و *فرهنگ ریچارد پرسپوال برای زبان‌های اسپانیایی، انگلیسی و لاتین* (۱۵۹۱). همچنان انتشار فرهنگ‌های انگلیسی و

<sup>۳</sup> interlinear glosses

<sup>۴</sup> Hüllen, 1989

<sup>۵</sup> glossary

<sup>۶</sup> prototype dictionary

<sup>۷</sup> Ælfric

<sup>۸</sup> London Vocabulary

<sup>۹</sup> Philemon Holland

لاتین ادامه یافت. به‌طور نمونه، فرهنگ ریچارد هولوت<sup>۱</sup> (۱۵۵۲) و فرهنگ زبان لاتین و انگلیسی از توماس (۱۵۸۷).

اولین فرهنگ تک‌زبانۀ انگلیسی را جدول الفبایی رابرت کلودری<sup>۱</sup> (۱۶۰۴) می‌دانند. فرهنگ کلودری آغاز سنت تدوین فرهنگ‌های 'واژه‌های دشوار'<sup>۲</sup> بود. فرهنگ کلودری علاوه بر اینکه واژه‌هایی از زبان لاتین، یونانی و فرانسه را در فهرست خود گنجانده بود، واژه‌هایی از عبری را نیز شامل می‌شد. او واژه‌هایی را که ریشه یونانی داشتند با 'g' یا 'gr' و واژه‌های فرانسه را با 's' مشخص می‌کرد. سایر واژه‌ها که نشانه‌ای نداشتند، لاتین بودند. اثر پیشرو کلودری در سال ۱۶۱۶ با اثر شرحی بر انگلیسی جان بولوکار<sup>۳</sup> دنبال شد. بخشی از شرح انگلیسی بولوکار که شامل واژه‌های قرضی فرهنگ واژه‌های دشوار بود، در سال ۱۶۶۳ در فرهنگ انگلیسی هنری کاکرم<sup>۴</sup> منتشر شد. این فرهنگ اولین اثری بود که از واژه 'فرهنگ لغت'<sup>۵</sup> استفاده می‌کرد. اثر تک‌زبانۀ و دوزبانۀ بلونت<sup>۶</sup> فرهنگی بود که تا اندازه زیادی از سایر فرهنگ‌ها قرض‌گیری کرده بود، اما واژه‌هایی را نیز که بلونت در لندن به هنگام مطالعه یا گفتگو با آنها برخورد کرده بود، شامل می‌شد. تعاریفی که بلونت ارائه می‌کرد از نظر طول و اندازه تعاریف، از یک واژه واحد تا توضیحات کامل متفاوت بود. اما نوآوری منحصر به‌فرد او، معرفی ریشه‌شناسی<sup>۷</sup> و 'ملاحظات تاریخی' بود.

۱ Richard Huloet, Abecedarium Anglo-Latinum

۲ Robert Cawdrey's A Table Alphabeticall

۳ hard words

۴ John Bullokar's An English Expositor

۵ Henry Cockeram's The English Dictionarie

۶ Dictionary

۷ Blount

۸ etymology